

I opet u znamenju parlamenta...

U parlamentu su govorili već različiti zastupnici stranaka, zastupnici Nijemaca, Jugoslavena, Čeha, Poljaka i socijalnih demokrata. Govore smo čitali samo u izvadcima, ali se iz ovih izvadaka može razabrati, da su u parlamentu pale ne samo ogorčene, već i veoma razborite riječi. Među govornicima učinio je bez sumnje ministar-predsjednik vitez Seidler najjedniji utisak. Njegov je govor bio u jednakoj mjeri bijedan po obliku kao što i po mislima. Osjećalo se, da su obične rečenice, što ih je nanizao u neobičnom broju, služile samo za to, da prikriju onaj nenadoknadivi manjak govornih kvaliteta. U analama parlamentarizma čitajući smo mnogo govora njemačkih nacionalnih ministara, ali njemački nacionalizam nije do sada imao nespretnijeg odvjetnika od Seidlera. Ovu prazninu misli kušao je nadopuniti izazovnim tiradama iz navadne frazeologije njemačkog nacionalizma, koje su trebale djelovati na zaslužnike jedino stoga, što zastupnici nijesu bili vični čuti takvih izljeva iz ustiju zvaničnog čovjeka, koji je k tome c. k. činovnik po zvanju. Mi znamo, što ne možemo čestitati državni upravi na takvom činovniku. Imade u svjetskoj literaturi autora, s kojima se ozbiljna kritika ne bavi ni ih kudi, ni ih hvati. Oni pišu i rade za izvještajni krug, koji se sam iskjučio iz duševnog života narodu i svijeta. Takav je autor u državničkom pogledu naš bijedni ministar-predsjednik, kojemu bi se moralo savjetovati, neka kuša ponovno svoju sreću rudi na dramatskom polju; jer za kazališnu katastrofu nosi on sam odgovornost, dok račun za političke nezgode mora podmiriti uvijek narod.

O govorniku Jugoslavenskog kluba, Verstoviku, je suviše govoriti, jer smo znali, da će ispuniti naša očekivanja i učiniti u svakom pogledu svoju dužnost. Ali mora se istaknuti nada sve trezan i ozbiljan govor nar. zastupnika Elenboga, starog socijalnog demokrata, koji je pokazao vladu put, kojim bi morala krenuti, hoće li izaći iz austrijskog labirinta. Govor tog zastupnika treznijeg dječa njemačkog naroda bio je mnogo rodoljubiviji od riječi našega ministra-predsjednika, smatra li se patrioizam radom za poboljšanje općih prilika i za preporod naše države. Jer to osjeća svatko, da Austrija treba više preporoda no svaka druga država. U tom govoru nije bilo običnih demagoških fraza, već mirnih izražaja ljepih misli. Austrija se može prenoviti samo u savez naroda, u savez narodnih država. To je državna misao, kojoj bi morale služiti naše vlade. Njemačka, koja tvori jednu narodno homogenu državu, nije u stanju ujediniti saveznu državu u centralističkom duhu. Bavarac ne će se nikad pokoravati pruskoj upravi, kao što ni Hamburg Bavarcima. Hamburg, glavna luka njemačke države, je nezavisna republika, a ipak se Prusi ne tuže, da njihova trgovina vodi preko tog nezavisnog pristaništa. Bavarac nemadu izlaza na more, kao što ni južno njemačke kraljevine i kneževine; ali ipak im ne pada na um, da bi htjeli anektirati Prusiju samo stoga, što bi željeli imati slobodan put na more. Bavarac se ne može podvrići pruskoj vojski, Vrtemberžan bi se pobunio, da Pruska anektira njegovu domovinu, ali u Austriji je patriočki, da se Nijemcima otvori put na more preko slavenskog područja, da se preda milijune našega naroda njihovoj mišlosti i nemilosti. Među Nijemcima ne smije da vladaju pravo sile, ali u Austriji se to pravo mora zakoniti. U Hamburgu ne smije zapovjedati pruski činovnik, ali u našim pokrajinama je takvo shvaćanje u državnom interesu. To su jasne činjenice, kojih nikoja zdrava pamet ne može prezreći. Sve to mora znati i sam Seidler i čitav Nationalverband. Imade li među austrijskim narodima kulturnih razlika, koje bi bile u prilog Nijemcima, bila bi to samo žalosa svjedodžba za vladu i za njemačku kulturu, koja se pokazala nesposobnom za djelovanje na druge narode. Mi znamo veoma dobro, da je njemački preporod bio oporodjen od francuske kulture i da se na toj osnovi razvijao u samostalnu prosvjetu. Ovo kulturno očinstvo Francuza u pogledu kulture i Engleza u pogledu industrije i trgovine nije ove narode ponukalo, da zatraže kao dužnu zahvalnost posjed njemačkih zemalja. Ovo čudno moralno shvaćanje diči samo naše njemačke nacijonale, o kojima je neki ugledni političar punim pravom kazao, da su se ponizili do kulturnih kramara. Ali priča o kulturnoj superiornosti njemačkog naroda pripada od davna već historiji. Danas su austrijski Česi u svakom pogledu prekosli austrijske Nijemce, a pojedini dijelovi Jugoslavena proizvajaju u omjeru s njihovim brojem mnogo više od austrijskih Nijemaca, da ne govorimo o prirodnom sposobnostima Slavena, kojima nepravedan vladin sistem priječ razvika. Dr. Seidler čini se, da ne pozna realnih prilika u Austriji. I svoj njemački narod poznaje, regbi, tek površno. O slavenskim narodima nema ni najslabijeg pojma. Bilo je prema

tome u najboljem slučaju neoprezno, govoriti o kulturnoj premoći jednog naroda nad drugim, kad ovog ne poznaš.

Jasno je, da se govorilo u parlamentu također o miru. U tom pogledu vladaju između ogromne većine zastupnika i vlade diametralne opreke. Ministar se Seidler izjavio o miru isto tako bezizrazno i mrtvo, kao što o političkom programu. Takva vlada i takvi ministri neće ni pošto sklopiti mir. Punim pravom je istaknuo neki zastupnik, da se Austrija nažalost u povoljnom položaju, da imade samo jednog neprijatelja. Ali ovaj naš neprijatelj ne može u svakom pogledu računati na potporu sporazuma, pogotovo ne na potporu Amerike, koja je danas postala vodećom silom antante i bez čije bi pomoći četvorni sporazum bio danas već poražen i priklonjen na novi brest-litovski mir. Mir se dakle može sklopiti, samo moraju naši državci biti zaista austrijski državci i imati pred očima jedino interese naše monarhije.

Većina je parlamenta svojim govorima dokazala, da se s malo dobre volje može postići i jedno i drugo, mir u kući i izvan kuće. Da taj dvostruki mir još nije postignut, mora se pripasti vladi, koja si je usvojila zadaću, da bude prema nutra i prema vani kamen smutnje i da je ta uloga vršnjak državničke mudrosti.

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 20. (D. u.) Službeno se javlja: Na zapadnoj tirolskoj fronti oživjela je bojna djelatnost jučer znatno. U području Adamella suzbiili smo više talijanskih sunaka. Na Monte Cavento moradosmo prepustiti neprijatelju jedno izloženo uporište. — U Albaniji došlo je jutros rano sjeverno od Berata do ponovnih bojeva, koji još traju. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 20. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Djelatnost Engleza narasla je u nekoliko odsjecima. Protiv Meterena, sjeverno od Merrya i južno od Vieux-Berquina napao je neprijatelj prije podne. U Meterenu se ustalilo. U ostalom bio je suzbijen, te je pustilo zarobljenika u našim rukama. — Vojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Između Aisne i Marne traje bitka. Na novo pokušao je neprijatelj na čitavoj fronti, da probije našu liniju. Oklopljeni su vozovi prodri rano u jutro u djelove naše prednje linije. Iza ogorčenih bojeva bio je prvi sunak neprijatelja o podne osujećen na uzvisinama jugozapadno od Soissons, zapadno od Hartennea, istočno od Neuillya i sjeverozapadno od Chateau-Thierrya. Kolone, cilj odlazak na bojište su javljali naši letjaci i prot kolima su se uspješno borili, navijestale su nastavak navala. Ove su uslijedile na večer iza najteže topničke pripreme. Između Aisne i Oursqa skršile se o našem protuudarcu, južno od Oursqa većinom a našoj paljbi. Sjeverno od Hartennea bacili smo neprijatelja preko njegovog izlaznog položaja. Čete javljaju najteže gubitke neprijatelja. Velik broj oklopljenih vozova leži sastrijeljen pred našom frontom. Južno od Marne preko dana samo umjerena djelatnost. Jugoistočno od Moreuilla suzbiili smo ponovne djelomične navale neprijatelja. Tečajem noći povukli smo čete, nalazeće se južno od Marne; na sjeverni brijeg, a da neprijatelj toga nije primjetio. Mjermi bojevi jugozapadno i istočno od Reimsa. Sjeverozapadno od Souaina suzbiili smo krvavo francuske sunke. Jučer smo oborili opet 30 neprijateljskih aeroplana i 7 pripetih balona. Poručnik je Loewenhardt polučio svoju 40. i 41., poručnik Wenckhoff svoju 39., satnik Berchtold svoju 38., nadporučnik Loerzer svoju 27., poručnik Jacobi svoju 24. i poručnik Koennecke svoju 22. zračnu pobjedu. — Ludendorff.

Rat.

Francuski izvještaj od 18. srpnja na večer: Izakako su francuske čete skršile njemačku ofenzivu na champagnskoj fronti i u brdovitom predjelu Reimsa tečajem 15., 16. i 17. srpnja poduzele su u zajednici s američkim četama 18. srpnja navalu između Aisne i Marne u širini od 45 kilometara protiv njemačkih položaja. Izlazeći sa fronte Ambleny-Longpont-Troesnes-Bourechets postigli smo znatno napredovanje u neprijateljske linije. Doprii smo do zaravanaka, koji vladaju Soissonsom s jugozapada i predjelom Chauduna. Između Villers-Helona i Nogoy-sur-Oursqa u tečaju su žestoki bojevi. Južno od Oursqa prekoračile su naše čete u glavnom liniju Marizy-Sainte Geneviève-Haute Avesnes-Belleau. Više od 20 sela osvo-

jili smo opet divnim junaštvom francuskih i američanskih četa. Nekoliko je hiljada zarobljenika i znatan plijen palo u naše ruke. S ostale fronte ništa važnoga.

Francuski izvještaj od 19. srpnja poslije podne: Između Aisne i Marne skršile francuske čete otpor Nijemaca, koji su privele nove pričuve, postigle su napredovanje, koje je jučer na večer postalo osjetljivo te su povisile broj zarobljenika. Bitka traje ljuto dalje. Na čitavoj fronti zapadno od Reimsa poduzeli su Francuzi jučer živahne navale. Južno od Marne osvojili su Francuzi opet Montvoisin i istjerali neprijatelja iz rubova šume istočno od Reuillya. Sjeverno od rijeke napredovali su Francuzi u kraljevskoj šumi i u šumi Courton. Između La Paterne i Pourcya pomaknuli su svoje linije za kilometar unaprijed. Dalje na sjever osvojili su Tallanci mljn Ardre te su si stekli ozemlja u predjelu Bouillya. Tečajem svog napredovanja osvojili su Francuzi 4 topa i 30 mitraljeza. U Woivreu dopremiše napadaji na njemačke linije okolo 100 zarobljenika.

Engleski izvještaj od 19. srpnja na večer: Osvojili smo selo Meteren, postigli sve navalne ciljeve, zarobili 300 momaka i zaplijenili nekoliko strojnih pušaka. Australci su uznapredovali sve do južno od Meterena, zarobili su 80 momaka i zaplijenili 10 strojnih pušaka.

Engleski izvještaj sa solunske fronte: U noći na 12. t. m. proveli smo napadaj zapadno od Dojranskog jezera te smo kod toga ubili 12 Bugara.

Amerikanski izvještaj od 17. srpnja: Između Aisne i Marne napredujemo postojano.

U prostoru Reimsa započela je 15. t. m. nova njemačka ofenziva, koja je obuhvaćala frontu od preko 80 kilometara. General Ardenne pišao je o toj bici: „Drugi je dan potvrdio očekivanja, koja su se stavljala na obećanja prvog njemačkog izvještaja. Najprije je taj drugi izvještaj odao nama preneraznu činjenicu, da se njemačka navalna fronta prostirala od Chateau-Thierrya sve do Tahurea, da je prema tome obuhvaćala širinu od okruglo 100 kilometara, da prema tome novo bojište nadilazi u širini bojište između Cambraia-St-Quentina-La Fere za punih 40 kilometara. Navala je uslijedila iza kratke ali intenzivne paljbene djelatnosti sa topništvom, plihovitim granatama, oklopljenim vozovima i bacalima plamena sa sveopćim jurišom infanterije. Bojište se dijeli u tri različita odsjeka, na kojima se bore vojske pod različitim zapovjedima. Vojska von Böhnra prekoračila je Marneu od Jaulgonne, gdje tvori rijeka prema sjeveru izbočeni zavo, koji je osobito podesan za gradnju mosta, sve do uzvisina kod Dormansa (8—10 kilometara širine). Drugi je bojni odsjek obuhvaćao područje između Ardre i Marne, a treći područje istočno od Reimsa do Tahurea. Najveći su uspjeh bili postigli Nijemci, prekoračivši Marneu na širokoj fronti. Na južnom brijegu su si uredili — kako je javljao Wolffov ured — opsežan mostobran, koji je treći dan bitke obuhvaćao okolo 80 kvadratnih kilometara. — Protiv ovom su mostobranu poduzimali Amerikanci i Francuzi dnevno navale, ali sa relativnim uspjehom. Nijemci su dobro držali važni novi mostobran. Između Marne i Reimsa — u centru — postigli su Nijemci također znatne uspjehe. Istočno od Reimsa odlučila se bitka odmah prvog dana. Na tom su mjestu upotrebili Francuzi Hindenburgovu obrambenu taktiku — kako pišu njemački vojnički stručnjaci, — koja se sastoji u tome, da pod djelovanjem topništva isprazniš prvu obrambenu liniju i povučeh glavne sile i topništvo na drugu liniju. — Njemačka je provala preko Marne bila veoma pogibeljna. Radi toga je francusko-amerikanska protuakcija postala prijevom nuždom. Zadnjom su si ofenzivom bili Nijemci stvorili duboku provaliju u francusku frontu, koju su jošte izdubili prelazom preko Marne. Na desnoj strani ovog trokuta, utjeranog u francuske linije — između Chateau-Thierrya i Soissons — na fronti od 45 kilometara, započeli su Francuzi protuofenzivu, kojom su si stekli ozemlja. Time je bio ugrožen položaj njemačkih četa, koje su bile prešle Marneu. Da je Francuzima uspjelo prodrijeti preko Chateau-Thierrya i postići nekoliko kilometara na prostoru preko tog mjesta, bili bi većem dijelu Nijemaca, koji su bili prešli Marneu, onemogućili uzmak. Radi toga je bila mjera opreznosti, povući čete na sjeverni brijeg Marne, što je Nijemcima, kako javlja današnji izvještaj u potpunoj mjeri uspjelo.

* O proračunskom provizoriju raspravljao je jučer proračunski odsjek. Za referenta je bio odredjen u takovom poslu poznati dr. Steinwender. — Zast. Zenker predlaže trajnost provizorija do 30. listopada 1918. Izakako je govorilo više govornika, bi zaključena debata. Odbijen bi predlog Teufelov, da se rasprava odgodi do utorka. Pošto je već govorio dr. Ellenbogen, postavlja zastupnik Teufel ponovno svoj predlog glede odgode do utorka i zahtjeva da se konstantuju glasovi. Proti predlogu glasuje 28 članova odsjeka. Predlog se time smatra odbijenim.

* Jedna skupština. U Slov. Bistrici održavali su Nijemci skupštinu, u kojoj je govorio zastupnik Wicht. „Sto da učinimo sa Slavenima?“, pitao je Wicht, te odmah odgovorio: Decimirati njihov broj i raskomadati njihovu cjelovitost. Rat je za postignuće ovog cilja najbolje sredstvo. Za to mora biti svaki „deutscherkender“ Nijemac prisilašava rata. Pokazao je brojevima, kako su njemačke čete, rat i grad decimirali Slavena u Srbiji, u Bosni i Hercegovini, u Dalmaciji, Goričkoj, u Mletačkoj, u Poljskoj i Rusiji. Rat je u četiri godine uništio najmanje 20 milijuna Slavena. Nijemci su razmjerno manje trpjeli, jer se rat vodi isključivo na nenjemačkom tlu. To je bilo po Wichtovom mišljenju najveći strateški i politički porez cara Vilma i Hindenburga. Ako bi se kada rat prenesao na češko tlo, ne bi zaplakao niti jedan Nijemac. Wicht računa, da će rat slavenska plemena tako uništiti, da se u dogledno vrijeme uopće ne će moći pridignuti. Mi Nijemci uništiti smo Srbiju, Crnu Goru i Rusiju. Tako ćemo učiniti sa austrijskim Slavenima. Rat nam pomaže ubijati češku otpornu snagu i uništiti će ju za dvije godine potpunoma. Još pogibljiviji od Čeha, nama su Jugoslaveni. Česti su sa tri strane opkoljeni od Nijemaca, Jugoslaveni pak žive kao kompaktna masa, sižu daleko doje na Balkan i imaju direktnu vezu s Velikom Rusijom. Wicht veli, da se na svak način mora sprečiti osnutak Jugoslavije. To moramo prije svega zahtijevati kao graditelji Velike Njemačke. Moramo pripremiti, da se Austrija preustroji u državu naroda. Tu je spomenuo riječ, koju je nemoguće objeodaniti. Naglasio je, da se Jugoslaveni mora decimirati i porazdijeliti na sedam vjetrova. Slovenci i nešto Hrvata moraju dobiti Nijemci, nešto Slovenaca dati ćemo Talijanima, većinu Hrvata i Srba Mađarima, velik dio potonjih također Albanima, Grecima, Rumunima i Turcima. Dok se ti naši nacrti ne izvrše, moramo nastojati, da se jugoslavenski narod decimira. Sredstva su: njemačke škole, rat i malo živeža, ili drugim riječima: glad. (Odobrovanje i poklici: Do ist fejn!) O savezu sa Njemačkom, rekao je Wicht, da savez mora biti takav, kakav hoće Nijemci, a ne velikoaustrijski. To će biti zajednička njemačka kuća, gdje će se govoriti samo njemački, misliti samo njemački i ratovati samo njemački. I onda, kad više ne budu dvije države, već samo jedna, Velika Njemačka, opet ćemo ratovati. Izvest ćemo tri velika udara: da se probijemo u Ameriku, da si podvignemo Orijent i da se usidri njemačka svemoć nad Japanom i Kitajem. (Marlborska „Straža“.)

* Odgoda zavedenja monarhije u Finlandiji. Iz Helsingforsa javljaju, da je prigodom današnjega drugoga čitanja o predlogu zavedenja monarhije u Finlandiji glaslo 57 za, a 53 protiv zavedenja. Pošto treba za to dvije trećine glasova, to će odluka pasti nešto kasnije.

Iz bivšeg ruskog carstva.

Iz Pariza javljaju: Kerenski je u petak u jutro u parlamentarnom klubu unificiranih socijalista pročitao slijedeći dokument: Radi se o rezoluciji, koju je 18. svibnja 1918. prihvatio sovjet, koji se sastojao od zastupnika svih stranaka konstituante izuzev boljševike i kadete. Ali i velik broj kadeta priključio se također toj rezoluciji, koja glasi: Mir od Litavskog Bresta stavio je Rusiju u očajan položaj. Njemački upliv biva sve jači, njegov karakter i njegov cilj pokazuje se na primjeru Ukrajine. Jedna naša pokrajina za drugom prelazi u ruke provalnika. Naša raskomadana domovina nalazi se pred novim osvajanjima i ova se prijetnja može ispuniti svaki dan. Istodobno postaju sve stalnije uznemirujuće vijesti o posredovanju Japancina na skrajnjem istoku, koji će od Rusije učiniti pozorište krvavog boja, daje međustranački sovjet, koji je jedina organizacija, koja zastupa konstitutirajuću skupštinu čitave Rusije, slijedeću izjavu: Naša zemlja ne priznaje Brest-Litovski mir. Rusija se smatra neprestano u ratnom stanju sa Njemačkom. Veze, koje nas vežu s našim saveznicima, nisu prekinute i ne mogu biti prekinute činom jedne vlade, koju Rusija ne priznaje. Istodobno izjavljuje međustranačko vijeće, da ruski narod ne će nikada trpjeti povredu narodnog suvereniteta po saveznicima. On ne će pristati, da se posjednu ruska područja ili da se tko miješa u unutarnje prilike. Nastupanje savezničkih četa da ni iz strateških razloga u boju protiv Njemačke ne može se odobriti, jer se ovaj boj mora voditi s ruskim četama i to uz uvjet, da akciju poduzmu svi saveznici zajednički.

Iz Kijeva javljaju: Kijevska radiopostaja prima je brzjav, u kojem poručuje glavni zapovjednik

Ceho-Slovaka Dotrich, da je uspjelo Ceho-Slovacima, da se probiju preko Bahmac-Kursk-Voroneža do Penze i da zaposjednu željezničku liniju od Sistrana do Nikolajevska. Operacije Ceho-Slovaka mogu se smatrati dovršenima. Oni će još samo da izgrade svoje položaje, te će čuvati sistranski most, koji spaja uralako područje sa Velikom Rusijom. Ceho-Slovaci i semenovski pokret organizirani su pomoću alijiraca. Pregovori Ceho-Slovaka sa antantom vodili su se u Kijevu, a sa Semenovim u Vologdi. Ceho-Slovaci, koji su brojili 80.000 moka, izgubili su u bojovima 10.000 ljudi. Oni sačinjavaju tri divizije, a zapovjedaju im isključivo ruski časnici. Čete imaju vlastitog povjerenika, generala Cervinku. Na čelu svake divizije stoji francuski instruktor. U Charbinu stoji japanska odjeljenja. Gubernija Orenburg nalazi se u rukama Dutovljevih četa. Od Charbina do Bajkala stoji Semenovi odjeli. Još nije postignut sporazum između antante i Dutova. Bude li postignut sporazum, tad će čete, koje izaslaše Japan i Kina, moći bez zaprijeke doći preko Sibirije do Volge.

„Reuter“ javlja iz Vladivostoka, da su Ceho-Slovaci, pošto su potukli dne 29. lipnja boljševike, sukobili se 4. srpnja kod Nikolajevska na ušću Amura sa odjelom četa boljševika i njemačkih i austrijskih zarobljenika. Te su čete bile potučene i pretrpjele su teške gubitke. Među zarobljenicima ima Nijemaca i Austrijanaca.

Kako se „Lokalanzeiger“ iz Moskve javlja, uspjelo je Čehoslovacima, usprkos otpora crvene garde, da zaposjednu Kazan. Osvojenjem ovoga važnoga stjecišta željeznice i cestovnoga prometa, postali su Čehoslovaci gospodarima gubernamenta na srednjoj Volgi. Oni sada iskorišćuju mobilizaciju, koju je Trocki naredio u području Urala i zapadnom Sibiru i stvaraju od mobilizovanih ljudi tako zvanu crnu gardu, koju stavljaju na raspolaganje svojim vlastitim četama i onima proturevolucionaraca.

Iz Londona se javlja: Zapovjednik češkoslovačkih divizija, koji je stigao u Vladivostok, zaputio se, prema jednom brzjavu dopisnika „Timesa“, u Tokio, da poradi oko toga, kako bi se skoro odasla veća japanska vojna odjeljenja u Sibir. Čehoslovački zapovjednik, pukovnik Vladimír Hurban, razgovarao je sa znamenitim japanskim političarima, ali ipak nije mogao da zadobije jasniju sliku o namjerama Japana. On misli, da se Japan više uzdržaje od intervencije uslijed svoje vlastite neodlučnosti i straha, nego poradi nesklonosti Amerike prema jednom takovom poduzeću. Nazori Japancina o potrebi jedne intervencije razlikuju se momentano veoma jako, tako da će vlada u dogledno vrijeme jedva moći stvoriti odlučan zaključak u toj stvari.

London, 15. srpnja. (Reuterov ured.) „Daily Mail“ javlja iz Harbina, da se vlada generala Horvata sastoji iz kadeta, liberalaca, socijalista i svih vodećih muševa sibirskog saveza za trgovinu, obrt i poljodjelstvo. Horvatova vlada ne smije biti zamjenjena sa takozvanu vladu autonomne Sibirije, koja je rastjerala boljševike, i čiji je vođa udario svoj glavni stan u nekom željezničkom vagonu. U Nikolajsku se ustrojila druga socijalistička vlada, koja pregovara s Ceho-Slovacima. Horvat si je stekao ime u rusko-japanskom ratu kao organizator transporta četa na sibirskoj željeznici. U njegovoj se vladi nalazi Kostrotin, koji bijaše u trećoj i četvrtoj duni zastupnik Jeniseja, kadet, koji imade veliki upliv među zabajkalskim Kozacima i koji bijaše također član kratkotrajne vlade Zemanove, zatim Istrogov, bivši ministar prometa u Kerenskovom kabinetu, Putilov, jedan od najpoznatijih ruskih novčara u staroj Rusiji, ravnatelj rusko-azijske banke i Kineske istočne željeznice, bivši vojnički gubernator u Vladivostoku Flug i oba socijaliste Okorokov i Kurski. Privremeni član nove vlade, Kolčak, bivši zapovjednik crnomorske mornarice, zapovjednik je sada u Harbinu i nad ruskim četama, koje se tamo nalaze. „Vorwärts.“

Javljaju iz Petrograda od 15. o. mj.: Ovdje se pojavila kolera. Do sada je bilo javljeno 500 slučajeva.

Sa talijanke granice 13. srpnja. „Neue Zürcher Zeitung“ donosi: „Corriere della Sera“ javlja na temelju informacija petrogradskog lista „Naš Vjek“, počinje položaj u Rusiji, osobito u Ukrajini da utječe na vojnički položaj Njemačke. U Ukrajini samoj bilo je koncentrirano 35 njemačkih divizija. Ustaše su seljaci oboružani dobro topovima i strojnim puškama. Bore se u skupinama od 15—20.000 ljudi.

Moskovski list „Novaja Zizn“ javlja: Američki poklisar u Moskvi izdao je proglas, u kojem pozivlje Rusiju na novi rat protiv Njemačke. U proglasu se veli, da je osobita zadaća Amerike, osloboditi sve slavenske narode ispred gospodstva Njemačke i Austro-Ugarske. — Berlinski „Vorwärts“ veli, da je taj proglas unio puno svjetla u odnošaj iz-

medju Amerike i Rusije, koja na takvu provokaciju mora da odgovori na isti način, kao i na provokaciju Francuske, da naime traži opoziv američkog poklisara. No — primjećuje list — takav korak sovjetske vlade imati će za posljedicu, da američki poklisar, kao što je učinio i francuski, ne će ostaviti Rusiju, nego će poći samo u Vologdu, gdje se nalazi tabor proturevolucionaraca.

Petrogradsko „Narodnoje Djelo“ javlja, da je revolucionarni tribunal odsudio zapovjednika istočno-morske flote, kapetana Šaronia, radi proturevolucionarnog djelovanja na smrt i osudu odmah izvršio. Čitava baltijska flota proglašena je radi proturevolucionarne djelatnosti kao državni neprijatelj i cijela posada stavljena je izvan zakona. Admiral Sumbajev dobio je od vlade sovjeta nalog, da umiri baltičku flotu.

Litavski tiskovni ured u Lausanni javlja: Litavska vojska od 35.000 ljudi zauzela je grad Vitebsk, pošto je hamefom porazila sovjetske čete. Mnogobrojni dobrovoljci grnu u litavsku vojsku.

Boljševički list „Pravda“ govori o događajima u Jaroslavu, gdje su tri boljševika ubijena po proturevolucionarnim časnicima. List veli, da je nužda, da se primjeni teror masa, koji bi imao prema zaključku sveruskoga kongresa sovjeta služiti kao bojno sredstvo proturevolucionaraca. Do sada su oni časnici i junckeri, koji su se opirali vlasti sovjeta, pače i vodje monarhista pušteni bez povrede. Ali te zmije moge su još jednom na valovima pokreta bijele garde izroniti i krvavo se osvetiti za prije njima pokazanu velikodušnost. Također nekada pomilovani general Krasnov plaća sada svima sa olovom, koji padnu u njegove ruke. U Uralu je vlada sovjeta mnoge ugledne zastupnike buržoazije uzela kao taoce. Pristaše Bulbikova i Ceretelja organiziraju protiv nas teror. Mi ćemo odgovoriti sa terorom masa u cijeloj zemlji.

Car u istinu mrtav. Berlin, 20. (D. u.) Prema vijesti, koja je amo stigla iz Moskve, ustrijeljen je dne 16. srpnja bivši ruski car u Jekaterinogradu. Početak za to bijaše napredovanje češkoslovačkih banda, kojima nije htjela crvena uralaska vlada da živoga izruči bivšeg cara.

Iz slavenskog svijeta.

Našim borcima u spomenat. „Dobro će biti ispitivati sebe i pripravljati se na sve: na mjesec dana sam se zatvoriti u tamnicu, sjediti u sobici sam prikovani itd., posvema kao u tamnici. To ću učiniti!“
Havljiček, u Moskvi, 7. rujna 1843.

Mnogo riječi malo djela. „Bašve crnila su dosad potrošene na raspravu o nacionalnoj koncentraciji. Konačni plod je svega jedna dekoncentracija. Vode se prepirke o pitanjima, koja bi zaista morala biti shvaćena kao riješena. Zar si još ne znamo jesmo li jedan narod ili nismo? Jer ako jesmo, čemu onda težnja za tri plemenske autonomije... Nemoguće jest stvoriti velike pučke pokrete sa silnom snagom, a bez da se točno zna, što se hoće i što se ne će, kako se hoće i kako se ne će.“ Vitomir Korać u „Novom Društvu“.

Iz Slovenije. Izjava, koju su dali kranjskom zemaljskom namjesniku dr. Tavčar i Kalan, prvaci najjačih stranaka u Slovenaca, glede vanjske politike, osudivši ili odrekavši se narodnog sjedinjenja, učinila je najneugodniji dojam i kod Slovenaca a jednako i kod Hrvata i Srba. Organ Starčevičeve stranke prava, „Hrvatska Država“, osuđuje je člankom odsudio to držanje u članku, u kojem je opravdano spočitnuo držanje nekih jugoslavenskih, političkih skupina naprama Starčevičancima, dok je držanje tih skupina naprama Beču-ditično Pešti mnogo sramotnije, nedostojnije nego li stranačko držanje Starčevičanaca. „Glas“ donosi iz Ljubljane, u kom se ovo držanje najjače osuđuje i veli, da 90 po sto pristaša stranke osuđuje te izjave i da će dr. Tavčar morati povući konzekvencije. „Glas“ sa svoje strane bilježi: „Prvaci obadviije najjače stranke kod Slovenaca, gg. Kalan i dr. Tavčar dali su izjave, koje su u drastičnoj protivnosti sa narodnim programom, sa čitavim razvitkom našeg političkog života najnovijem vremenu i napokon u protivnosti i sa sadašnjom politikom bečkog jugoslavenskog kluba. Gospoda su se jednostavno postavila na austrijsko-dualističko stanovite. Kako čujemo, ovo je učinjeno bez znanja i pristanka kompetentnih stranačkih faktora, a u patriotskoj slovenskoj javnosti ove izjave su izazvale iznenadjeenje i ogorčenje. Dužnost je stranaka, da čim prije ovu nemilu stvar raseište i da ove svoje prvake desavuišu.“

Narodno vijeće za Sloveniju i Istru. Tršćansko političko društvo „Edinost“ na svojoj je zadnjoj sjednici u potpunom se opsegu pridružilo dogovoru jugoslavenske demokratske

provokaciju
rog pokli-
sovjetske
poklisar,
Rusiju,
lazi tabor

ranke i Slovenske ljudske stranke radi ustanov-
nja ljubljanskog narodnog vijeća te je imenovalo
zastupnike tršćanskih Jugoslavena dra. Wilfana
dra. Coka. Budući da su JDS. SLS. već odredili
zastupnike, očekuje se da će to učiniti u naj-
veće vrijeme također i stranke, te da će se naći
i glede Dalmacije. Prema tomu je ustanov-
enje Narodnog vijeća već osigurano, a formalno
se, kako javljaju „Slovenskom Narodu“ iz Beča,
vršiti neposredno iza svršetka sadašnjeg parla-
mentarnog zasjedanja.

Domace vijesti.

Popravak. Netom odlikovana gospodja Abelina
Schwanda za zasluge kod Crvenog križa, jest supruga
inovnika c. i kr. mornarice te posjednica u Zagrebu,
dana kao v. r. a. rodoljubka. Po donasamo, jer naša
radnja vijest u tom pogledu nije bila posve točna.

Živežna iskaznica za kolovoz. Općinski ured
općuje, da se današnjim danom započelo dje-
njem živežnih iskaznica za mjesec kolovoz. Ujedno
upozoruje one, koji su se prijavili za postli-
nuće živežnih iskaznica za manje imućne, da mogu
te podignuti u onom uredu za dijeljenje iskaznica,
koji je za njih određen.

Za učitelje. U porečkom i puljskom kotaru
ma praznih više učiteljskih mjesta. Oni učitelji ili
učiteljice, koji žele biti namješteni u jednom ili
drugom kotaru, neka pošalju svoje molbe na do-
rno kotarsko školsko vijeće. Molbama neka pri-
že: 1. Svjedodžbe zrelosti ili osposobljenja; 2.
Krsni list; 3. Domovnicu; 4. Svjedodžbu pona-
sanja; 5. Svjedodžbu kotarskog liječnika. Ako je
učitelj ili učiteljica već u službi, neka šalje
polbu pntem onoga kotarskog školskog vijeća gdje
se nalazi u službi.

Iz aprovizacije. Sjutra, u ponedjeljak, započeti
prodaja u svim prodavaonama apro. komisije
1 kg do 2 kg brašna za teške radnike.
Odrezat će se odsječak XII.

Milodari za našu srednju školu u Pull. Preko
prave našeg lista položeni su slijedeći doprinosi:
Da počasti uspomenu blagopokojne gospodje
majke dr. Antuna i Miha Buzolice, polaže gosp.
Niko Mardešić K 20.—. Zato što je radi nepažnje
omolio na tramvaju u Pull voznj listić u talijan-
skom jeziku, polaže Brace K 5.—. Ukupno kruna
25.—; zadnji iskaz K 59.763'91; sveukupno
K 59.788'91. Živjeli uzorni darovatelji! Naprijed
rodoljublju sa toll važni zavod naše zapuštene
dijece!

Gradaka štedionica u Pull saopćuje, da sutra-
šnjim danom, u ponedjeljak, započinje opet sa
svojim normalnim poslovanjem. S obzirom na ono,
što se dogodilo, i budući da su prostorije u neredu
a osoblja nedostaje, potrebno je u interesu opće-
nosti uspriljivosti sa strane njenog općinstva
da se čim prije uspostavi i poboljša rad u uredu.
Ravnateljstvo.

Prinosi za našu siročad. Prigodom Narodnog
blagdana položeni su preko uprave našeg lista
slijedeći doprinosi, koji su već bili uračunani u
sveukupnu svotu. Sakupljeno po gosp. učitelju
Dragutinu De Prato, medju našim vrijed-
nim Marčanima K 202.—. Darovaše po
K 10.—: D. De Prato, Mate Deizotto, Petar Kom-
parić, Konrad Girtner, Jakov Deprato, Simon Ivi-
čević, Alojzija Čalić, Mate Blažina; po K 5.—:
Luca Deprato, Valentin Gonan, Josip Bičić, Basti-
jan Blarezina, Antun Milohnić; po K 4.—: Josip
Gonan, Antun Komparić, Marija Radolović, Tandra-
rela, Fuma Radolović-Kavranac, Martin Radolović-
Jurić, M. Ev. Škabić; po K 3.—: Ivan Crljenica
pok. Martina, Fuma Siljan, Ivan Komparić; po
K 2.—: Antun Čalić pok. Lovre, Ant. Radolović-
Belas, Kate Kovač, Franjo Mervar, Zabukošek,
Marija Gonan žena Josipa, Marija Deprato pok.
Lovre, Marija Deprato, pok. Antuna, Marija Dru-
žera, Veronika Deprato Ivanova, Fuma ud. Kom-
parić, Luca Gortan, Justina Blažina, Antun Rado-

lović - Tandarela, Antun Radolović - Kavranac,
Ivana Radolović-Kavranac, Fuma Zuliani, Fuma
Bičić, Marija Bičić, Fuma Bičić od Fume, Marija
Crljenica; po K 1.—: Grgur Cetina, Jakov Rado-
lović-Pušar, Martin Radolović Pušar, Ivan Gonan,
Antunov, Fuma Lukačić, Ana Crljenica, Ana Dovo-
lić, Filomena Deprato, Marija ud. Deprato, Zorica
Matulija, Mate Radolović-Belas, Josip Blažina, Zo-
rica Buć, Antun Radolović-Kosiran, Ana Radolo-
vić - Martinolić, Mate Radolović-Kavranac, Kata
Buć, Martin Buć, Josip Stomilović, Fuma Buć;
po 80 para; Pavo Lukačić; po 50 para: Fuma
Stanilović; po 20 para: Ambrož Crljenica i Antun
Siljan Antunov.

Sakupljeno po gg. Franju Runku i
Josipu Ružiću medju odjelom redarstvene
postaje br. 2. K 304.—. Darovaše po K 30.— An-
tonija Runko; po K 20.—: Ivana Skulla, Ante Al-
čič, Ljubica Brdar, Paula Golob, obitelj Ante Ru-
žića; po K 15.—: Marija Blečić, Franjo Kulin; po
K 10.—: Fran. Runko, Simeona Runko, Jos. Ružić,
Josip Matković, Ivan Corazza, obit. Stolfa, Franjo
Ružić; po K 6.—: Josip Bravničar, Ivan Propat;
po K 5.—: Martin Milč, Jakov Ružić, Viktor Zu-
čić, Marija Bažon, Marko Gržinić; po K 4.—:
Josip Milan, Ivan Matulin, Franjo Kos; po K 3.—:
Josip Golob, Ante Lubiana, Blaž Šverko, Zora Se-
sić; po K 2.—: Mihovil Vertasić, Andjela Sosić,
Mihovil Zidarić, Berta Fontanot, Franjo Novak,
Ledmak II; po K 1.—: Franjo Bajt.

Prijatelji naše siromašne djece položise kruna
205.—. Darovaše po K 8.—: Fabris, Veržić; po
K 6.—: Gurić; po K 5.—: Smirčić, Bjehlj, Ra-
došević, Bilije, Bonačić, Hreljac, Matana, Kovačić,
Mardešić; po K 4.—: O. P., Antunović, Kratulo-
vić, Hercegović, Francesković, Silepica, A. Zankić,
Pleša, Zuker, Gregurević, Tijan; po K 3.—: Ivo-
ković, Rajević; po K 2.—: Kmetović, Brlečević,
Buljević, Sestanović, Kršinić, Surjan, Tomović, Pe-
trović, Matković, Dvornik, Puharić, Lovrečko,
Jok, Gašparović Mirković, Kurlić, Krizmanić, Ivo-
ković J., Car S., Lopačina, Pekić, Lovrin, Srdoč,
Mahadić, Kovačić, Brčić, Matulić, Jerković, Peja-
ković, Kinkela, Bubičić, Jurčić, Knežević, Roguljić,
Ferk, Macuka; po K 1.—: Pribilović, Makijanić,
Lovrić, Lukin, Halvaz, Farac, Zoričić, Suk, Sepčić,
Mažić, Bistričić, Kolišek, Grga, Škoda, Milić, Pe-
čar. — Živjeli požrtvovalni darovatelji! Svaki i mali
darak za našu neudnu stradaujuću djecu, donijet
će velikog korisnog ploda za cijelu našu narod-
nost!

Dalje su položeni slijedeći doprinosi: Da po-
časti uspomenu blagopokojne gospodje majke dr.
Antuna i Miha Buzolice polaže gosp. dr. Lederer
K 10.—. Da počasti uspomenu svoje blagopokojne
supruge Ane, gosp. Josip Butković, c. kr. redar
K 10.—. Da počasti uspomenu svoje blagopokojne
majke, gosp. Ivo Matulinović K 20.—. K. 40.—
više 3.377'2 jednako 3.417'02. Hvala vrijednim da-
rovateljima. Naprijed u svakoj prigodi za našu
siročad!

Bolesni vojnici za siročad. Primili smo iz
„Epidemie-Spitala u Bržadinu“, za slov. hrvatsku
i srpsku siročad K 177.—, uz jedno toplo popratno
pismo od jednog vojnika, seljaka iz Dalmacije, gdje
nam piše, kako su naši najsiromašniji, što se nalaze
u toj bolnici, otkidani od usta i žrtvovali od svoje
hrane — da uzmognu poslati gornju svotu. Kako
su dragi ovi veliki darovi naših vojnika!
O. S. H. i S. Ž.

Češki radnici za siročad S. H. S. Iz tvornice
municije u Györu primili smo K 149.—, što su ga
medju sobom sabrali češki radnici, koji su tamo
zaposleni. Ovo je drugi iznos poslan od radnika
iz te tvornice, a javljaju nam, da je daljnje sabi-
ranje još u tečaju. Odazivaju se rado svi, i naši i
Česi zajedno, za siročad S. H. S. i Češko Srce. Od
srca hvala!

Mornarička glazba odsvirat će danas na obali
Franje Josipa pred državnom zgradom ove glazbene
komade: I. J. Sullivan: „Burataria“, koračnica. 2.

A. Konti: „Cvijetni valcer“. 3. R. Wagner: Fan-
tazija iz opere „Lohengrin“. 4. Fr. Spindler: „Ju-
renje husara“. 5. G. Verdi: Glazbene slike iz opere-
„Aida“. 6. F. Schmidt: „Fillipović“, koračnica. Po-
četak u 5'30 sati po podne.

Dnevne vijesti.

Dogadjaji u Plznu. „Arbeiter-Zeitung“ donasa
interpelaciju, što su je stavili u zastupničkoj kući
zastupnici Pick i Habermann, a koja se bavi do-
gadajima, koji su se 21. lipnja ove godine odigrali
u Plznu. „Arbeiter-Zeitung“ primjećuje, da se do-
snda nije smjelo o tim događajima pisati. Prema
toj interpelaciji sakupilo se 21. lipnja pred pekarnom
tvornice Skoda mnoštvo žena i djece, koji su stali
vikati: „Dajte i nama hljeba. I mi smo gladni“.
Odmah nakon toga došla je na nalog vojnog za-
povjedništva jedna vojna ophodnja, koju je vodio
od 69. pukovnije poručnik Wirfl. Ova intervencija
vojništva nije zatražena, kako je propisano, ni od
okružnog kapetana ni od državne policije, a ni od
bilo kakvog civilnog povjerenika. Već se više puta
dogodilo, da su se djeca i žene sabirale i vikale
ali razumnim posredovanjem oblasti uvijek ih je
uspjelo nagovoriti, da se mirno razidju. Ovaj put
bilo je drugačije. Poručnik Wirfl dao je bez signala
za uzbunu, bez prehodne opomene i ne brineći se
uopće za prisutnog povjerenika državne policije
Preislera, nalog, da se puca. Ispaljen je plut u
mnoštvo i doskora se valjala djeca u prašini i
krvi. Na mjestu je ubijeno petoro djece u starosti
od 10—13 godina. Svi su pogodeni od traga. Osim
toga je teško ranjen jedan 18-godišnji radnik, koji
je istog dana umro i dvije radnice. Svi ovi nisu
uopće sudjelovali kod strke, nego su slučajno na-
išli. Neki su se upravo vraćali s posla. 31-godišnja
Marija Brožek bila je pogodjena od taneta upravo
u času, kad se ustala od stola u svom stanu. Tane
je udarilo kroz prozor. Na mnogim kućama su se
opazili tragovi naboja. Ove se kuće nalaze na 800
koraka daljine. Upravitelj pizenjske okružne kape-
tanije Dvoržak je izjavio, da on nije dao nalog za
pucaње, ali da je postupak vojnštva i poručnika
Wirfla bio posve u redu, da je poručnik dobro
radio. Interpelanti pitaju ministra, hoće li poduzeti
mjere za zaštitu pučanstva, da se više ne dogode
ovakvi događaji, nadalje, hoće li poduzeti istragu
protiv krivaca ovog pokolja djece, te napokon,
hoće li dati odštetu roditeljima ubijenih i ranjenima,
a naročito, hoće li u interesu mira odstraniti upra-
vitelja Dvoržaka.

Smrtno opijelo. Gradački poluslužbeni list na-
pisao je nedavno u svom broju veoma karakteri-
stični članak, u kojem je sadržano smrtno opijelo
ministarstva dra. Seidlera. Taj list piše: Vojsko-
vodja bez sreće, to je ministar bez većine. Obojica
mogu pobijediti i obojica mogu biti pobijedjeni.
Što više može biti uzročnik vez između uspjeha vojsko-
vodje i stalnosti kabineta, kao što je to bio slučaj
u Italiji prošle godine, kada je Boseli pao, jer je
Cadorna morao uzmaknuti. Mi u Austriji sada
imamo ministra, koji je sve do ovoga sata bez ve-
ćine, premda već bije 12. sat. U Austriji ipak
imade razloga, zašto se kabinet pred otvorenjem
kabineta ne zna što će se o podne dogoditi. „Ta-
gespost“ dalje piše, da se ministarstvo dra. Seidlera
ne može nikako održati, jer su proti njega gotovo
sve stranke i završava svoj članak: Ili države bez
parlamenta ili parlamenta bez vlade. Ministar je
bez većine uvijek jedna kritična stvar.

**Hrvatski katolički senjorati u Dalmaciji za na-
rodnu koncentraciju.** Splitsko „Novo Doba“ javlja:
U četvrtak održavala se u Splitu glavna godišnja
skupština hrvatskih katoličkih senjora u Dalmaciji.
To su većinom mladi ljudi, odgojeni u katoličkim
akademskim društvima, koji zastupaju kulturno-
politički smjer oko „Novina“. Osečina je ove mlade
katoličke skupine — koja je uvijek bila vanstra-
načka — da je u svim narodnim pitanjima zauzimala
radikalno stanovište. S oduševljenjem su pozdravili
ideju narodne koncentracije, pa su u tom smislu

„Prijetelju“, rekao sam, prerušivši mu govor,
„jest mnogo neispravnosti u vašim prigovorima. Živio
ste dosta dugo medju nama, i u burnim vremenima,
gdje ste mogao upoznat, na što podupiremo svoju
tražbinu samostalne države. A znate, da u Rusiji
nisimo ljubili cara, ni barune, ni činovnike, nego rusku
dušu, dušu puka Dostojevskoga i Toštoja. Imao
ste možda istinu u tom, šta ste mi jednom rekao, da
mi, Česi, poznajemo predobro ruski roman i da zato
ne umijemo posmatrati ruski život drugačije, nego
kroz roman.

Spomenuo ste, mihi prijatelju, događaje davne
prošlosti. Možda ćete svatki današnji naš odnošaj
k vama, ako vam ispričam nešto iz onih doba.
Za nekoliko dana bit će tomu upravo tri sto godina,
što smo mi, skoro na ovom mjestu, počeli boj, sličan
vašem. I mi smo se borili za najviše ideale čovje-
čanstva. Vi za oslobodjenje čovječanstva od socijalne
i narodnosne tiranije, a mi smo rušili ne manju zmiju
— našu je vjersko.

I naši predji stajali su pred jednako bezobzirnim
neprijateljima, kao što ste sada stajali vi. I njihov ne-

**Hanuš Opočensky:
Brest Litevski i Bijela Gora. *)**

(Prevod sa češkog od ABC.)
Bilo je to uveće ljetos na proljeće. Sunce je već
bacalo duge sjene na susjedan put Jelenskog šeta-
šta, gdje sam šetao sa prijateljem — ruskim revo-

*) Taj je člančić izišao nedavno (pred pobunom
Ceho-Slovaka u Rusiji) u češkim „Lidovim Novi-
nama“. Prikazano je u njem stajalište austrijskih Čeha
prema današnjoj Rusiji. Budući da je i naše staja-
lište analogno češkom, mislimo, da je vredno, da taj
članak prevedemo. Mir u Brestu Litevskom znači,
kako je poznato, slom Rusije a bitka na Bijeloj Gori
(1618.) značila je slom tadašnje Češke, konac samo-
stalnosti, materijalnu i duševnu smrt češkog naroda,
koji je ostao u takovom ropskom položaju skoro 200
godine. Sva inteligencija, čitavo plemstvo i građan-
stvo (ukupno oko 30.000 obitelji) bilo je iz domovine
istjerano. Imetak bio im je zaplijenjen i razdan onima,
koji veće da Češka ne pripada Česima, već njima —
Nijemcima.

nicionarcim. Slučaj zanio ga jednoč u Pragu, a rat
je učinio njegov boravak trajnim. Govorili smo o
Rusiji. Iznenađa, gotovo bez suvislosti, usklikne pri-
jatelj: „Ne shvaćam stajalište vašeg naroda k sa-
danjim prilikama u Rusiji. Doduše, demokratičan
narod jeste! Ali zašto ste toliko simpatizirali sa
carskom Rusijom, i ako su vam prijetele ovdje
tamnice, a tamo kod nas prezir sviju ljudi, nezado-
vojnih sa carskom vladom u Rusiji? A za nesrećnu
Rusiju današnju, poniženu i tragičnu nemate su-
čustva. Bez interesa, bez skrbi gledate na tragediju,
koja bi morala djelovati na vas i kao na Slavene i
kao na demokrate. Ili ste toliko zadojeni imperija-
lizmom, koliko vam ga pripisuju vaši protivnici?
Zar ste gradili budućnost svoju, budućnost naroda
samostalnog, ne na vlastitoj snazi, nego na carskim
občeanjima, na koja bi se bilo kod prve prilike za-
boravio? Mirovna pregovaranja ministarstvo-osna-
bručka nisu vas ničemu naučila?“ (Boj, započeo s Če-
sima g. 1618. bio je svršen Evropom g. 1648. mirom
u Münsteru i Osnabrücku, gdje je Evropa prepuštena
1618. godine pobijedjeni narod češki zalosnoj sudbini,
određenoj mu od tadašnjih Habzburgovaca. O. p.)

(D. u.)
ustri-
ekate-
češko-
uralska.

„Dobro-
ve: na-
ta m-
svema.

1843.

ne crnila.
onalnoj.
dekon-
koja bi.
Zar si-
nismo?
nenske
pučke
mo zna,
i kako
livu“.

kranj-
Kalan.
e vanj-
rodnog.
i kod
Organ-
i, oš-
uku, u
njih ju-
arčević-
a Beču-
a nego
donosi
odsu-
odsu-
povići
ilježi:
enaca,
su u
om, sa
najno-
sadaš-
kluba.
austriji-
ovo je
h str-
avnosti
rčenje.
u stvar

iju i
ost“ na
opsegu
kratske

jednoglasno prihvatili ovu rezoluciju: „Hrvatski katolički senjori u Dalmaciji, sakupljeni na glavnoj skupštini Hrv. kat. Seniorata 11. srpnja 1918. sa oduševljenjem pozdravljaju akciju okupljanja narodnih redova, te jednodušno usvajaju zaključke splitskog narodnog zbora od 2. VII 1918., nazrijevajući u njima nižu pretpostavku narodnom samoodržanju i ostvarenju općeg narodnog programa. Izjavljuju, da će poduprijeti svaki rad za narodnu koncentraciju, kojemu je svrha, da narod privede kostvarenju države Hrvata, Srba i Slovenaca. Pozivlje pristaje hrvatskog katoličkog narodnog pokreta u Dalmaciji, da u svojoj okolini porade oko oživotvorenja spomenute rezolucije“.

Osuda na smrt u Šibeniku. Porotno sudište je u Šibeniku osudilo na smrt Mariju Gradišku, koja je umorila staricu Ivaševiću.

Ovacije progonjenim načelnicima. Zadarski „Narodni List“ donosi: Poslije četiri godine Dubrovnik i Šibenik vidio je svoje bivše zaslužne načelnike dra. M. Cingriju i dra. I. Krstelja. Kako je poznato, u početku ratnog terora oba su bili uapšeni. Koliko su pak kasnije pretrpili do amnestije, suviše je danas kazati. I u Dubrovniku i u Šibeniku narod je velikim ovacijama dočekao svoje mučenike i tim je najglasnije još jednom prosvjedovao proti neljzmiernim nepravdama, koje su nam u ovom ratu počinjene.

Prehrambena kriza u Trstu. „Slovenski Narod“ javlja: Radi nestašice živeža u Trstu išao je dosta velik broj gospodarica pred namješništvo, a odane su poslate sedmero na namješništvo. Taj je tjeđan aprovizacija odredila izvanredno malu količinu živeža. Izaslanstvo je zahtijevalo, da se odmah dade još i drugog živeža, jer da se od samoga kruha ne može živjeti. Zahtijevalo se također povišanje prinosa za uzdržavanje. Državni je savjetnik Scarpa isticao poteškoće u prehrani, no obećao je ipak, da će se odmah započeti sa razdiobom tjestenine. Kad je obećao još i neke druge stvari, izaslanstvo je otišlo, a čekajuće se žene razišle, razumije se, nezadovoljne.

Češko-hrvatska banka u Zagrebu. Kako se saopćuje iz Zagreba, ustanovit će se tamo češko-hrvatska banka. Češka agrarna banka i hrvatski novčani zavodi sudjelovat će pri ustanovi. Dionička glavnica imala bi iznositi 18 milijuna kruna.

Barun Sarkotić i jugoslavenski pokret u Bosni. „Lok. koresp.“ javljaju, da je vladin povjerenik za grad Sarajevo po nalogu glavara zemlje baruna Sarkotića pozvao dr. Jozu Sunarića, Vjekoslava Jelavića i dr. Dušana Jeftanovića, te im saopćio pod prijetnjom poslijedica, da se imadu kanići svakoga rada, koji stoji u vezi sa stvaranjem samostalne jugoslavenske države.

Dalmacija za svoju djecu. Prama podacima, koji nam do danas stoje na raspolaganje. 1. skupljeno je prigodom Nar. blagdana u Dalmaciji oko sto hiljada kruna; u čem je doprimio Split K 22.000, maleni Knin K 16.500, maleni Sinj K 12.000, Šibenik 7.000, Trogir 6.000, Kila oko 2.000, Pörtore 500, a bogati Dubrovnik do sada 8.000 K. Do sada još nemamo točnih podataka, a odazvala su se veća i manja mjesta, koja molimo da nam čim prije pošalju točan iskaz o svim ubranim doprinosima. Svota od 100 hiljada kruna izgleda prilično, ali ako se uzme u obzir, da u Dalmaciji imamo na hiljade ljudi, koji danas raspolazu s milijunima, onda svota od 100 hiljada kruna nije bar osobito velika za ovakovu stvar.

Prosvjeta.

„Hrvatska Njiva“. Primili smo 27. broj revijalnoga tjednika „Hrvatska Njiva“ s ovim sadržajem: Dr. D. Prohaska: Franjevci — narodni preporoditelji. — Juraj Demetrović: Dijagnoza. — Vladimir Corović: O „Nečistoj krvi“. — Hamdija Kreševljaković: Jukić i pučke škole u Bosni. — Smotra: Srednjoškolski profesori i „Omladina“ (Pedagog); jedan predlog o proširenju pismenosti (Svetozar

Corović); Habilitaciona radnja dr. S. Zimmermanna „Noetika“ (Dr. L. Thaller); O Balzacu (Dr. P. Skok); Muzički život u Zagrebu (P. K.); Jedanaesta sezona hrv. kazališta u Osijeku (A. Sumanović). Listak: I. Palavestra: U noći ćutanja i straha. — Godišnja pretplata „Hrv. Njive“ iznosi K 36, pojedini broj K. 1. — Narudžbe šalju se na upravu lista u Zagrebu, Nikolićeva ulica 8.

„Književni Jug“. Izšao je 13. i 14. broj „Književnog Juga“ kao dvobroj sa slijedećim bogatim sadržajem: T. Alaupović: Ivan F. Jukić. V. Nazor: Bog-Pastir. Isidora Sekulić: Djakon bogorodičine crkve. A. Novačan: Rataplan. Dr. P. Mitrović: Ideal narodnog junaka. B. Lovrić: Sumnja. I. Albrecht: Tovariš Janez. V. P.: Vidici. Dr. J. D. Nagy: Vladimir Nazor. G. Bogić: Jesmo. N. Bartulović: Maribor 1914. J. Novak: Sprehod. B. Mašić: Dejanova majka. Dr. F. A. Čičić: Bosanski franjevci prema Omer-paši. S. Kondić: Moji snovi pustli. Kazalište. U pregledu pišu Res, N. Bartulović, H. Kreševljaković, M. B. Janković i V. Corović o Kosorovim pripovjetcima, Pučkom prevratu na Hvaru, češkim revijama itd. „Književni Jug“ izlazi dvaput mjesečno latinicom, ćirilicom i slovenački, prva je i jedina jugoslavenska revija, a stoji 20 K na pola godine. — Adresa: „Književni Jug“, Zagreb, Gundulićeva ulica br. 29.

„Novo Društvo“. Izašao je prvi broj socijalističke smotre „Novo Društvo“, što je u Zagrebu počeo da izdaje Vitomir Korać. Programatski je sadržaj prvog broja lijep i biran, u zdravom socijalističkom i demokratskom duhu. Sadržaj je prvog broja: Od uredništva. — Vitomir Korać: Rat i prehrana. — Hungaricus: Borba za mađarsku izbornu reformu. — D. C. c: Marks i Mazzini — Marks i Radetzky. — Bilješke: Iz domaće politike; Iz radničkog pokreta; Sa sveučilišta. — Feuilleton: Miroslav K: Svibanjska pjesma. — Osobito je povalno što je u toj socijalističkoj smotri posvećena našoj omladini posebna rubrika: Sa sveučilišta. Naši listovi, dnevnici i revije posvećivali su omladini veoma malo pažnje. Javnost se za život omladine malo brinula. A to je i uzrok kasnijoj dizorganizaciji naroda. Češki narod mogao se samo za to tako visoko kulturno, gospodarski i politički dignuti, što je već u prvom početku svog prepoda odgajao omladince u potpune svijesne ljude. No isto tako, kao našoj učećoj omladini preporučamo tu novu reviju i svakom našem radniku, koji se socijalistom osjeća. U njoj će naći zdravo štivo, koje govori njemu iz srca, i koje će — što je glavno — i razumjeti. „Novo Društvo“ izlazi jedamput mjesečno na 32—40 stranica revijalnog formata. Pretplata za 6 svezaka iznosi 9 kruna, što je u današnje doba i uz okolnosti i poteškoće s kojima se mora boriti novi list cijena upravo neznačajna. Sve poštanske pošiljke (rukopise, novac, administrativno dopisivanje) valja adresirati: Vitomir Korać, Kačićeva ul. 9a I. kat Zagreb.

U podružnici Jos. Krmpotića, ulica Franje Ferdinanda 3, mogu se dobiti slijedeće knjige:

„Matice hrvatske“: Petar Preradović: Izabrane pjesme. — Laza K. Lazarević: Izabrane pripovjesti. — I. S. Turgenjev: Novi red. — Ferdo Štiller: Hrvatska povijest I.—III. Pregled povijesti hrvatskog naroda. — Ema Božičević: Carobni svijet (za mladež). Narodna pripovijetka (za mladež). — Ivana Brlić Mazuranić: Priče iz davnina. Kraljevilo Marko (za mladež). — Josip Eugen Tomić: Manja djela. — Dinko Šimunović: Gordan. — Ivan Lepušić: Pustolovka. — H. S. Brdovački (pseud.): Promatna politika. — Dr. Nikola Andrić: Pod apozitizmom.

„Moderna knjižnica“: Stepnjak: Podzemna Rusija. — D'Annunzio: Ivan Eplek i druga novele. — M. Arcybašev: Revolucionari. — Merežkovski: Fiorentinske novele. Uskrali bogovi. — Knut Hamsun: Glad. — F. M. Dostojevski: Braća Karamazovi (I. i II. — III. i IV.). — I. I. — Jensen: Ratne sjene. — Tavastajerna: Tajna Finskog zaljeva. — N. Notari: Tri lopova. — A. France: Govori željaju. — Maupassant: Umlranje duše. — Gorkij: Život suvišna čovjeka. — Rolland: Gorući grm. — B. Stanković: Nečista krv. — Strindberg: Sin služavke. — Kveder: Hanka. — C. Janson: Laži. — Marković: Karlo Drački.

„Zabavna biblioteka“: Hamsun: Viktorija. — Geyerstam: Sto žena mogu. — Deledda: Nostalgie. — Balzac: Žena od trideset godina. — Bruun: Sretni dani van Zantenovi.

duševnom: vrug neka ga uzme, mislila je, samo kad ja mogu posegnuti za tujim posjedom!

Svačate, prijatelju, zašto sam vam sve to pričao. I vi ste žrtva zavaravanja njemačke sfinge! Samo šta si je sada nadjenula drugo ime, modernije. Nazvala se njemačkom socijalnom demokracijom. A jest ne prestano ona ista varka! Do danas bodri druge k idealizmu, a samta koristi se najgorim nacionalnim egoizmom. I vi ste u ludom idealizmu vjerovali obećanjima sfinge, kad je prisuzala, da neće dozvoliti, da vas se podvrgne nasilju. A gdje je ostala njezina crvena armada, kad ste se svezani za ruke i noge sami preдали u vlast neprijateljevu? Gdje su ostala obećanja njemačke sfinge, kad ste se sami učinili nesposobnima obrane? Gdje ste našli svoju njemačku sfinngu? Tamo, gdje smo nekad mi svoju, u redovima neprijatelja svojih...

Prijatelju moj, mi ne nosimo u svom srcu mržnju za Rusiju već bol. Bol težak, bol zbog vaše tragedije. Mi smo se tresli, kad smo vidjeli vaš povjerljiv idealizam; mi smo plakali, da iz našeg sloma niste crpili opomenu ni pouku. Možda ste nekad čuo o

— Seroa: Slava životu! — Kuprin: Himne ljubavi. — Nagroakaja: Dioneljev snjov. — Bourget: Dvije sestre. — H. Ridgagard: Ona. — Zuccoli: Farfal. — Loidé: Žena drugog orariva. — Lugovoj: Pališe varse. — Maciejowski: Ljepot djevojka. — Subin: Azhejn. — Fogazzaro: Daniele Cortis. — Glyn: Teodora. — Herzog: Carstvo ognja. — Lagerlöf: Jernsalim. I.—II. — Bilcher-Clausen: Senja. — Montgomery: Na shvaćen. — Bruun: Ponešne sunce. — Tillier: Ujak Benjamin. — Sezima: Paasifera. — Bourget: Lazarina. — Kipling: dijeka džungla. — Bang: Tjia. — France: Crveni krm. — Bordeaux: Otvori oči! — Bilcher-Clausen: Inga. — Maupassant: Jaka kao smrt. — Hermann Sudermann: Litavsko pripovijesti.

„Humoristična knjižnica“: St. Sremac: Pop Čir i pop Spira. — N. V. Gogolj: Mrtva duša. Tri pripovjeste. — M. Arcybašev: Sanja: Narodno šale i pripovjeste. — Jonathan Swift: Gulliver kod divova. Naši noviji humoristi. — S. Vöröš Tómbek Tomak. — Guy de Maupassant: Šašina. — Branko Matić: Aleksa Miševića. Ratna šale. — Branislav Gj. Nušić: Nove šaljive priče. Općinske djele. — A. Konstantinov: Ba Ganja. — M. B. Janković: Prva ljubav. — Ivo Vojnović: Dubrovačka Trilogija. — Emerson: Napoleon III. čovjek od čelja.

Pismene se narudžbe imaju upraviti na „Upravu Hrvatskog Lista“. Pošiljke se odpremaju samo sa pouzecom. Na bojne pošte uz unaprijed priposlani novac.

Raspis natjecaja.

Ovime se raspisuje mjesto faktičnog i odgovornog, akademski izobraženog urednika za „Hrvatski List“ u Pulji.

Isti mora biti austrijski podanik, te sposoban preuzeti svu moralnu odgovornost za sadržaj lista. Nastup službe po mogućnosti odmah. Služba je noćna, a plaća sadašnjim prehrambenim prilikama odgovarajuća, odnosno po dogovoru i sposobnosti.

Ponude se imaju slati do 1. kolovoza 1918. na: „Nakladna tiskara Jos. Krmpotić u Puli“, trg Custozza br. 1.

Mali oglasnik

KINO CRVENOG KRIŽA
Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored
„Ljubav ostaje adur“
veselolgra u 3 čina.

Pečetak:
2:30, 3:40, 4:50, 6— 7:10.

Ulazne cijene za ovaj film:
I. mjesto K1-20; II. mjesto 10h

Ući se može kod svake slike.

Ravnateljstvo ne pridržava pravo promijeniti raspored.

Knjige
Dioničke tiskare

mogu se dobiti u
podružnici Jos. Krmpotić
ulica Franja Ferdinanda br. 3.

U trgovini pokušstva, Fil. Barbačić,
u Šišanskoj ulici,
prodaje se novo pripjele
pokušstva.

Oglasujte
u „Hrvatskom Listu“!

Razredna lutrija.

Srećke 3. razreda 10. državne razredne lutrije mogu se dignuti počam od ponedjeljka 22. s. m. do uključivo 10. augusta kod tvrtke Jos. Krmpotić, i to od 3—12 sati opodne u filijali, ulica Fran Ferdinanda 3 te od 3—6 sati večer u centrali trg Custozza 1. Tko nedigne srećku do 10. augusta, izgubiti će pravo na doljnu igru.

Papirnica Jos. Krmpotić
na trgu Custozza 1
biva zatvorena dnevno izmedju 11 sati prije te 3 sata po podne.

onoj teoriji njemačkog filologa i agrarnog historičara, prema kojoj se je predhistorička doba Slavena kretala neprestano medju dvojim ropstvom: germanskim i tursko-tatarskim? Ne muči vas nikad pitanje, da li to i sad ne vrijedi?

„Go ubi me dragi“, prekinuo me Rus, „tisuću godina ste već ovdje na zapadu, ali do danas ste krv naše krvi i duša iz naše duše. Prigovarate nam, što dane prilike logički pojednostavnjujemo. A što pak je ta vaša germansko-tursko-tatarska teorija? Zamislite, da ćemo mi od te njemačke sfinge jedamput prevareni, imati volju dati se prevareti još jedamput? Mislite tistinu ozbiljno, da mi ne vidimo, kako narinuti nami mir, nije ništa drugo, nego pokušaj o uništenju rezultata ruske revolucije? Osobito za seljaštvo dobrih novih uredjenja njezinih? A mislite uistinu, da mi nećemo ta uredjenja protiv svakomu braniti? A niste razmišljali nikad o mogućnosti demokratske Rusije, se jačke države, gdje ne bi bilo veleposjeda? A šta bi takav susjed na istoku značio za vaš narod?“